

BILAGA 1

7.4.2020

Reform av lagstiftningen om regionutveckling, genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik samt projektfinansiering

De viktigaste förslagen

Inledning

Orsaken till att det behövs beredning av ny lagstiftning som gäller av regionutveckling, genomförande av Europeiska unionens regional- och strukturpolitik samt projektfinansiering är att systemet för regionutveckling delvis behöver ses över och att det behövs reglering till följd av regelverket för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik för programperioden 2021–2027. Den nuvarande lagstiftningen upphävs genom nya lagar, men tillämpas på projekt inom ramen för den pågående programperioden (2014–2020) för Europeiska unionens strukturfonder.

Den nya lagstiftningen om regionutveckling avses träda i kraft den 1 januari 2021. Den tillämpas på regionutvecklingen från och med ikraftträdandet och på projekt under programperioden 2021–2027 för EU:s fonder för regional- och strukturpolitik (Eruf, ESF+ och FRO). Tidsplanen för när den nya lagstiftningen ska träda i kraft har samordnats med tidpunkten för den nya programperiodens början. Begreppsmässigt frångås ordet strukturfond och i stället används fond för regional- och strukturpolitik. Orsaken är att regelverket också ska gälla Fonden för en rättvis omställning (FRO), som inte är en strukturfond.

Lagstiftning om regionutveckling som ska upphävas:

- Lag om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten (den s.k. lagen om förvaltning av verksamheten, [7/2014](#))
- Lag om finansiering av regionutveckling och strukturfondsprojekt (den s.k. finansieringslagen, [8/2014](#))
- Förordningar som utfärdats med stöd av dem:
 - Statsrådets förordning om utveckling av regionerna och förvaltning av strukturfondsverksamheten ([356/2014](#))
 - Statsrådets förordning om finansiering av regionutveckling och strukturfondsprojekt ([357/2014](#))
 - Statsrådets förordning om stödberättigande kostnader som medfinansieras av strukturfonderna ([358/2014](#))
- Lag om samarbete över de yttre gränserna ([657/2015](#) ENI)

De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås det att det nuvarande systemet för planering av regionutvecklingen, inklusive aktörerna, huvudsakligen ska kvarstå oförändrat. Men samtidigt ska målen, planeringen och arbetssätten när det gäller att utveckla regionerna anpassas efter omvärldsförändringarna och ses över i enlighet med EU-målen och de nationella målen. I fråga om projektfinansiering kommer myndigheternas behörighet och stödförfarandet i huvudsak att kvarstå vid detsamma, men med de behövliga ändringar och preciseringar som EU-förordningarna tillåter. Strävan har varit att båda lagarna ska få en överskådligare struktur.

Målen för regionutvecklingen ses över för att de ska motsvara förändringar i omvärlden på lång sikt och särskilt med beaktande av vad hållbar utveckling och stävjandet av klimatförändringen kräver inom regionutvecklingen. I stället för delegationen för regional- och strukturpolitik ska det enligt förslaget tillsättas en delegation för förnyelse av regionerna vid arbets- och näringsministeriet. Den nya delegationens uppgifter ska vara mer

strategiskt inriktade. Samtidigt ändras delegationens sammansättning. Delegationen avses fortsatt vara partnerskapsorgan för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik på nationell nivå.

Bestämmelserna om landskapsförbundens uppgifter avses vara mer allmänt hållna än för närvarande. Det innebär att den relevanta bestämmelsen beskriver förbundets samlade roll och tillhörande uppgifter i fråga om regionutveckling samt att den närmare anger regionutvecklingsuppgifterna, det tillhörande behovet av samarbete och de relevanta aktörerna. Bestämmelsen är delvis informativ eftersom vissa av landskapsförbundens regionutvecklingsuppgifter anges i annan lagstiftning. Det föreslås att landskapsförbundens samarbetsområden inte längre ska bildas och att samarbetsområdenas uppgifter och förfaranden frångås. Områdena anses vara onödiga. Däremot ska det finnas bestämmelser om frivilligt samarbete mellan landskapsförbunden i enlighet med nuläget.

Bestämmelserna om landskapens samarbetsgrupper (MYR) ska vara mer allmänt hållna än för närvarande. Det gäller bestämmelserna om deras tillsättande, sammansättning och uppgifter samt om gruppernas besluts- och förvaltningsförfaranden. Samarbetsgrupperna ska ändå fortsatt inta en nyckelställning när det gäller att samordna genomförandet av regionutvecklingen i landskapet och även vara centrala partnerskapsorgan.

Enligt förslaget ska systemet för planering av regionutvecklingen lättas upp. Statsrådets prioriteringar i regionutvecklingen (*regionutvecklingsbeslut*) ska fortsatt vara det huvuddokument som styr regionutvecklingen inom olika förvaltningsområden och i landskapen. I det nuvarande förfarandet ska de ministerier som är centrala med avseende på regionutvecklingen, som ett led i regionutvecklingsbeslutet, ange målen och åtgärderna för regionutvecklingen för sina respektive förvaltningsområden. Det föreslås nu att det förfarandet frångås. Vidare föreslås det att praxis med särskilda program som statsrådet startar separat i syfte att genomföra regionutvecklingsbeslutet frångås. Den behövs inte längre. Bland dessa särskilda program kan nämnas kunskapscentrumprogrammet (OSKE, år 1994–2013), regionscentrumprogrammet (AKO, år 2001–2009) och senast sammanhållnings- och konkurrenskraftsprogrammet (KOKO, år 2010–2013).

I paragrafen om områdesindelning föreslås det att definitionen av områden med akuta strukturuomvandlingsproblem slopas, eftersom budgeten inte längre innehåller separata fullmakter som gäller akuta strukturuomvandlingsproblem och stöd vid sådana strukturuomvandlingar kan ges inom ramen för befintliga anslag och förfaringsätt. En verksamhetsmodell med föregripande och reaktiva åtgärder vid akuta strukturuomvandlingsproblem är ett etablerat koncept.

När det gäller bestämmelser om planering av regionutvecklingen på landskapsnivå föreslås mer allmänna bestämmelser om utarbetande av långsiktiga strategiska riktlinjer och landskapsprogrammet, medan några genomförandeplaner för landskapsprogrammet inte längre ska tas fram. Också bestämmelserna om landskapsprogrammets ställning blir mer allmänna. Som en ny verksamhetsmodell för regionutveckling föreslås införande av regionutvecklingsdiskussioner, ett förfarande för regelbunden växelverkan mellan stat och landskap.

När det gäller Europeiska unionens regional- och strukturpolitik preciseras och kompletteras den nationella tillämpningen och verkställigheten av EU-lagstiftningen för programperioden 2021–2027. Detta gäller till den del som EU-regelverket kräver preciserande nationell reglering eller en precisering i övrigt är nödvändig för klarhets skull.

Medlemsstaternas förvaltnings- och kontrollsystem ska uppfylla kraven och villkoren i den allmänna förordningen. Den allmänna förordningen anger nu på ett tydligare sätt de olika organens uppgifter och ansvar i de systemen. Det krävs inte längre på samma sätt som under programperioden 2014–2020 någon urvalsprocess avseende myndigheter eller anknytande revisionsrapporter och revisionsuttalanden från revisionsmyndigheten. I stället är avsikten att genom EU-reglerna främja att de befintliga förvaltnings- och kontrollsystemen bibehålls för att programmen snabbare ska kunna börja genomföras. Överenskommelser mellan den förvaltande myndigheten och de förmedlande organen ska fortsatt dokumenteras skriftligen. Utnämningförfarandet för de för-

medlande organen frångås, men medlemsstaterna ska ta fram en beskrivning av förvaltnings- och kontrollsystemet innan begäran om slutbetalning för det första räkenskapsåret läggs fram för kommissionen och senast den 30 juni 2023.

För tillämpningen av artikel 63 i budgetförordningen och artikel 65 i den allmänna förordningen avses lagen specifikt ange den förvaltande myndighet, redovisningstjänst och revisionsmyndighet som ansvarar för förvaltning, övervakning respektive revision av Europeiska unionens program för regional- och strukturpolitik. Enligt artikel 65 i den allmänna förordningen får den förvaltande myndigheten ange ett eller flera förmedlande organ som ska utföra vissa uppgifter under myndighetens ansvar. Förmedlande organ ska uppfylla villkoren för att utföra uppgifterna både enligt EU-lagstiftningen och enligt den nationella lagstiftningen. Avsikten är att i lag ange de myndigheter som den förvaltande myndigheten kan utse till förmedlande organ om de föreskrivna villkoren är uppfyllda. De myndigheterna är landskapsförbunden, närings-, trafik- och miljöcentralerna och Livsmedelsverket. Det föreslås inga ändringar i behörigheten för eller arbetsfördelningen mellan landskapsförbunden och närings-, trafik- och miljöcentralerna när de verkar som förmedlande organ. En förändring i förhållande till programperioden 2014–2020 är att social- och hälsovårdsministeriet och Business Finland inte längre ska vara förmedlande organ under programperioden 2021–2027. Livsmedelsverket blir nytt förmedlande organ i fråga om materiellt stöd ur Europeiska socialfonden till dem som har det sämst ställt.

Utgångspunkten för regleringen i den nya allmänna förordningen är att systemet ska stödja sig på de nationella systemen och förfarandena för förvaltning och kontroll betydligt mer än för närvarande. Detta innebär bland annat att antalet revisioner minskar och att principen om en enda revision utvidgas.

De s.k. utökade proportionella arrangemangen enligt artiklarna 77 och 78 i den allmänna förordningen ger medlemsstaterna möjlighet till ett nytt, förenklat förfarande för kontroll och revision av utgifterna. När de utökade proportionella arrangemangen tillämpas är det möjligt att kontrollera utgifterna för projekt inom ramen för de regional- och strukturpolitiska fonderna genom tillämpning av nationella förfaranden och dessutom får revisionsmyndigheten begränsa sin revision till ett statistiskt urval av 30 urvalsenheter för det berörda programmet eller programgruppen, och vidare ska kommissionen begränsa sina egna revisioner till en granskning av revisionsmyndighetens arbete. Ett väsentligt krav för att tillämpa arrangemangen är att kommissionen i sina offentligt gjorda årliga verksamhetsrapporter för de två föregående åren har bekräftat att programmets förvaltnings- och kontrollsystem fungerar effektivt och att den totala felprocenten för varje år ligger under 2 procent. I propositionen föreslås det att de utökade proportionella arrangemangen enligt den allmänna förordningen kan användas i tillämpliga delar inom förvaltnings- och kontrollsystemet för Europeiska unionens regional- och strukturpolitiska fonder, om alla villkor är uppfyllda.

Den allmänna förordningen kräver att stödmottagarna och den finansierande myndigheten samt de olika myndigheterna i förvaltnings- och kontrollsystemet använder ett digitalt servicesystem i sina inbördes kontakter. Samma villkor har funnits tidigare och strukturfonderna har använt ett fullt ut digitalt servicesystem redan under programperioden 2014–2020. Propositionen innehåller bestämmelser om e-tjänster och digitala tjänster för Europeiska unionens program för regional- och strukturpolitik. Den största förändringen är att de digitala tjänsterna nu på ett mer heltäckande sätt förs ihop i uppföljningssystemet för en förvaltande myndighet. Samtidigt har bestämmelserna om servicesystemet preciserats.

I stödförfarandet för projekt för regionutveckling och inom ramen för Europeiska unionens regional- och strukturpolitik föreslås inga betydande förändringar. De föreslagna ändringarna syftar till tydlighet, minskad administrativ börda och likabehandling av stödmottagarna och de sökande.

Bestämmelser om sökande av ändring och om ändring av stödbeslut har lagts till. I praktiken är det fråga om ett överskådligare förfarande för ändring av projektplaner. Syftet är att för klarhets skull minska stödmottagarens och de finansierande myndigheternas administrativa börda i genomförandet.

Enligt förslaget ska det inte längre gå att överföra stöd till en annan aktör. Detta beror på att den möjligheten använts ytterst lite. Det föreslås ändringar i modellen för förvaltning av gemensamma projekt som finansieras genom EU:s regional- och strukturpolitiska fonder. Vid sökande av ändring i stöd som beviljas från dessa fonder ska de finansierande myndigheterna tillämpa bestämmelserna i förvaltningslagen och lagen om rättegång i förvaltningsärenden. Mer exakta bestämmelser föreslås om hur försummelse av kommunikationsskyldigheter avseende projekt som får fondstöd påverkar beviljande av stödet och kan utgöra grund för återkrav och även om förfarandet vid försummelse.

Som nedre gräns för stöd som betalats ut till för stort belopp och som ska återbetalas eller återkrävas föreslås 250 euro i stället för nuvarande 100 euro. Det ska under vissa förutsättningar vara möjligt med kvittning i stället för återbetalning eller återkrav. Jämkning ska vara möjlig på vissa villkor, men dock så att jämkningsen i fråga om de regional- och strukturpolitiska fonderna bara gäller ränta eller dröjsmålsränta.

Insamlingen och rapporteringen till Europeiska kommissionen av uppföljningsdata om projekt som finansieras genom Europeiska socialfonden+ (ESF+) ska bli statistikbaserade i fråga om personuppgifter, vilket är vad kommissionen rekommenderar i första hand.

När det gäller Interreg-program vid de yttre gränserna föreslås det att den separata lagen om samarbete över de yttre gränserna (657/2015 ENI) ska upphävas. Alla särskilda bestämmelser om Interreg-program och Interreg-program vid de yttre gränserna ska enligt förslaget finnas i de aktuella lagförslagen.

Förvaltningen av och myndighetsansvaret för Interreg-program och Interreg-program vid de yttre gränserna ska till stora delar vara desamma som under den pågående programperioden. I den nya lagen om förvaltning av verksamheten föreslås det att endast finanscontrollerfunktionen vid finansministeriet i fortsättningen ska kunna vara revisionsmyndighet för samarbetsprogrammet. När kontrollförfarandet för Interreg-programmen och Interreg-programmen vid de yttre gränserna ändras föreslås det dessutom att lagen om förvaltning av verksamheten ska innehålla ett normgivningsbemyndigande. Med stöd av det får statsrådet utfärda närmare bestämmelser om de kontroller som motsvarar förvaltningskontroller och om det förfarande som ska iakttas.

För att göra regleringen klarare föreslås det för Interreg-programmens och Interreg-programmen vid de yttre gränsernas del att finansieringslagen får ett separat kapitel om den nationella motfinansieringen. Samtidigt föreslås det att regleringen görs enhetligare i fråga om de olika samarbetsprogrammen.